

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu este de doua ori pe septemana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditar'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gati, prin scrisori francate, adresate contra espeditura. Pretiul prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 9. ANULU XII.

Sabiu, in 30 Ianuaru 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela senatulu imperialu.

(Desbaterea asupr'a creditului de 10 millione.) (Continuare si capetu.)

Giskra continua: Acum s'au auditu antai'a data in acesta casa voci negermane intr'o cauza germana; si totdeodata audimu sustinendu-se din partea reprezentantului regimului (Biegeleben. Red.), ca nu trebuie luata in considerare partea nationala a cestiunii; si acesta se dice din partea organului unui regimu, alu carui capu stralucitu proclamã de cate-va luni nationalitatea germana. — Apoi combate in modu mai domolu pre Ryger dicendu, ca politic'a se schimba. — Dupa aceea arata starea cea rea a finantieloru, si fatia cu acesta deplora unu resboiu, pentru care se voru versa summe nespuse, pecandu preste putina va trebui intarita si mediadu'a imperiului si si Galiti'a; se versa, dice, summe, cu cari s'aru fi potutu ajuta mii si mii de familii lipsite *) (Bravo!) — Apoi vine la aliantia cu Prussia, carea n'o crede a fi statornica; ca ci unu ministeriu, (Bismarck) ce frange constitutiunea jurata, nu multu va tine sema nicide conventiuni cu alte staturi. — Incheierea cuventului seu celu plinu de focu o face Giskra prin aceea, ca-si manifesteza frica, ca deca Camera va trece preste resolutiune la ordinea dilei, si regimulu va pote trece preste Camera si drepturile ei la ordinea dilei. (Applausu viu duratoriu.) — Dupace Berger retrage o parte a proiectului seu, se trece la desbaterea art. 1., la care ia cuventu Grocholski, spre a aduce unu amendementu, in care sereversa pe mai tardiu decisiunea, catu voru ave sa plateasca din acestu creditu singuritele regate si tieri; neprimindu-se acestu amend., Polonii nu voru vota. Baritiu sprijinesce pre Grocholski; Zimmermann si Schuler-Libloy — firesce lu combatu, si cu acestea siedinti'a se ncheia, — si cestiunea dupa trei siedintie lungi si importante inca nu e finita. —

Inca o siedintia, a patr'a in acesta cauza si a 79. in cronologia sea, mai avu cas'a ablegatiloru in 1 Febr. c. n. Vomu fi scurti catu se pote. Desbaterea asupr'a art. I. se ncheiasc inca 'n siedinti'a premersa si acumu se priimesce dupa propunerea comitetului, a c c o r d a n d u - s e 5,343,950 f. —

Propunerea lui Grocholski cade; de aceea Polonii, Rutenii si parte si Transsilvanii, cari votasera pentru ea, nu voteza mai departe.

Asemenea se priimesce si articulu II. si III. (A se vede acesti articuli in nr. 6 alu „Tel. Rom.“ la: Mai nou.)

Apoi se incepe desbaterea speciala asupr'a resolutiunii. Conte Kinski sprijinesce resolutiunea, espunendu in cuvinte forte aspre, ca densulu nu pote ave incredere in ministeriulu afaceriloru dinafara, si ca finantiele nostre se afla intr'o stare deplorabila. — Amendementulu lui Berger (ca in resolutiune sa se adauge cuvintele: si recomanda regimului reapucarea politiceii confederatiunii germane) se aduce la intrebare, si e sprijinitu. In contr'a resolutiunii mai vorbescu Cupr., Br. Tinti, Stummer, Berger; pentru ea cu mare focu Dr. Herbst, Dr. Eichhoff si Dr. Brinz. — Facenduse intrebare, deca propunerea lui Tinti e sprijinita? maioritaea o sprijinesce.

In fine, dupa multa asceptare, iau cuventulu ministrii Rechberg si Schmerling. Conte Rechberg apera regimulu in contr'a invinuirei, ca aru fi voitu sa strice confederatiunea germana, ca Austri'a nu s'a supusu votului

maioritati, ca s'aru fi desbinatu de catra „bundu,“ apoi constata faptul, ca Engliter'a, Svedia, Franta si Russia au cercatu a mijloci intre Austro-Prussia si Dani'a, ca in sa regimulu austriacu n'a priimitu aceste mijlociri. Apoi cerca a abate dela regimu tote celelalte invinuri aduse asupr'a-i, si in fine roga camera a nu priimi resolutiunea, ca sa nu slabesca pre regimulu in ochii lui si a poteriloru straine. Lucrulu celu mai interessantu, ce-lu spune d. ministru e, ca ministeriulu, precum in cele dinafara, asiã si in cele din launtru, este un'a si sta pe bas'a constitutiunii. *)

Dupa unele obiectiuni, ce le face Dr. Giskra Contelui Rechberg, ia apoi cuventulu ministru de statu Schmerling. Dupa cate-va observari referitoare la positiunea sea de mai nainte ca ministru imperialu in Frankfurt, trece la obiectulu propriu si afla, ca mai cu sema cu patru puncte s'au acusat regimulu. Punctulu 1. e, ca Austri'a s'a desbinatu de staturile medie si mici ale Germaniei. Concede, ca acum in momentulu acest'a exista o astfelu de desbinare; dar sciindu ca regimulu austriacu pune mare pretiu pe armonia cu Germani'a, si ca aপরrea drepturiloru ducatelor Schleswig si Holstein e obiectulu ingrijirei ei celei mai seriose, spera, ca staturile neamice acum voru vede in fine, ca Austri'a si Prussia totu au lucratu in interesu germanu si se voru reitorce cu simpatii catra cele doue poteri mari. — Alu doilea punctu de invinuire au fostu aliantia cu Prussia, din carea apoi s'a concheiatu, ca regimulu s'aru areta applectatu a se reitorce la absolutismu, la reactiune. Acesta s'au adusu apoi in legatura cu cris'a ministeriala din dilele trecute; in sa elu (Schmerling) chizasiuiesce tota poterea sea pentru sustinerea si dezvoltarea mai departe a constitutiunii (Bravo!), si tocmai in timpurile din urma au avutu fericirea de a priimi chiaru in privinti'a acest'a cele mai multiamitoare declaratiuni ale monarhului seu (Bravo!), declaratiuni, ce i-au datu curagiulu de a remane si mai departe la postulu seu celugreu. *) Regimulu in privinti'a acest'a e de unu cugetu. — Alu treilea punctu de invinuire asupr'a regimului i sa parutu a fi, ca elu n'au aperatu din destulu interesele specifico-austriace. La acestea raspunde, ca positiunea ducatelor Holstein si Schleswig era sub Dani'a de totu rea, si tota Germani'a doria de a o mbunatati. Acesta in sa se potea numai prin arme. De aceea s'a properatu (grabitu) actiunea; ca ci cu catu se va ncepe unu resboiu mai curendu, cu atat'a se va si fini mai iute; si asiã interesulu Austriei era de a intreveni catu mai curendu. — In fine alu patrulea punctu, cu care se acusa regimulu, e, ca nu-si cunoasce bine tinta operatiuniloru. Acesta tinta din urma a o prevede nu pote firesce nici regimulu, precumu nu o pote prevede pe deplinu nici unu moritoriu; dar tinta cea mai de aproape e, de a aduce la valore stipulatiunile din 1851 incheiate in favorea ducatelor de Austri'a si Prussia si priimite in fine de Germani'a ntr'ega. — Nainte de a ncheia in sa, trebuie sa mai refranga si acea acuzare, ca regimulu a ntreprinsu actiunea de fatia, nainte de a da parlamentului socotela despre tendintiele sele. Acesta in sa nu se potea; ca ci cumu era sa dea regimulu sema in publicu despre trupele, tunurile, armele, poterile sele, deca nu voia ca Dani'a sa scia tote planurile contrarului seu! In fine recomanda priimirea propunerei lui Tinti, cu aceea, ca re-

*) Baremu s'aru intipari profundu cuvintele acestea in inimele organeloru regimului!

*) Cris'a ministeriala dar, celu putinu deocamdata, se vede a fi delaturata.

gimulu in primirea au neprimirea resolutiunii trebuie sa veda unu votu de aprobare au de reprobare a politicei sefe. (Bravo! vivace.) — In fine mai combate Dr. Giskra — care ca referinte are cuventulu din urma — pre ministrulu de statu in mai multe puncte, anume in privintia finantieloru dicendu, ca cine plateste darea, trebuie sa aiba si dreptulu de a 'ntreba: ca ce se face cu banii sei?! (Forte bine.) In privintia ducateloru dice, ca ele nu voru incela a fi ansa de certa si nelinise, panacandu voru sta sub Dani'a. In fine combate asemenarea, ce o facuse ministrulu de statu intre usulu din Engliter'a si procederea cabinetulu austriacu, si accentueza, ca alta e responsabilitatea ministrilor din Engliter'a si alta a celoru din Austri'a; acei'a adica governa cu majoritatea Camerei, si de aceea potu intreprinde cate o actiune si pe conta loru propria, sciindu ca au la spate o majoritate sigura, s. a. s. a. — Skene propune a se vota dupa nume, si facendu-se astfel, **propunerea lui Tinti (de a se trece la ordinea dilei) e primita cu 103 voturi contr'a 59.** In fine se citeste proiectulu de lege si a treia ora, si se priimesce.

Astfelu, dupa patru sedintie infocate, in care ministerulu avuse ocaziune de a-si audi unu lungu registru de peccate, se termina lupta pentru creditulu de 10 millioane, — o lupta, din carea nu reusi invingatoriu nici regimulu, dar nu triumfa nici Camer'a, ci se 'nvoira ambele parti la unu felu de mijlocire, ministerulu adaca necastigandu cele 10 millioane — ci numai 5 — ear Camer'a nedandu ministerulu votulu de ne'ncredere, ce-lu proiectase partid'a liberala germana.

Sabiu in 27 Ian. Audimulu, ca articolulu de lege II, privitoriu la indreptarea egala a limbeloru patriei, s'a si datu din partea In. Gubernu regescu dirigatoriilor municipale spre publicare. Vom vedea acum pe fatia, cum se va esecuta acesta lege din partea oficieloru, si dorim sa nu umble si eii dupacum au umblatu si umbla inca multoru legi de acestea, cari se citescu, se iau spre sciintia si — se punu in archive, pe semne ca sa remana totu noue. — Cu catu va fi mai trebuinciosa dirigatoriilor invetiarea totoruru limbeloru tierei si cu deosebire a celei romanesci ca a celei mai putinu considerate pan'acum, cu atat'a ne pare mai bine a pote anuntia cititoriloru nostri, ca unu tineru amplotiatu romanu, d. practicantu in conceptu la In. Gub. reg. Iul. Bardosi s'a ocupatu mai de multu cu obiectulu acest'a si au cercatu a 'nlesni cu deosebire amplotiatiloru magiari invetiarea limbei romane oficiose, spre care scopu a si compusu unu dictionariu magiaro-romanu pentru limb'a oficiosa romana, care, de va afla sprijinirea dorita si meritata, speramu ca in curendu se va pote pune sub pressa. De aceea si panacandu va urma anuntierea lui — cu carea receram pre d. autoru a nu 'ntardi — tragemu atentia publiculu, si cu deosebire a dd. amplotiati magiari asup'a acestui opu tocmai binevenitu pentru trebuintiele nostre presente. —

De sub Surulu in 19 Ianuaru 1864. Onorata Redactiune! Cetindu in numerulu 5. alu acestei stimate foi, — ca faim'a cea trista pentru totu Romanulu transsilvanu, — si deosebitu afandu taiatore in viet'a nostra a granitariilor, ai caroru mosi si stramosi incepundu dela anulu 1762. au luat parte activa si si-au versatu sangele in tote bataliile si lovirele din inceputulu seclulu alu 19-lea asi, catu si noi ai loru urmatori in resbelulu revolutiunariu din anii 1848, pentru sustinerea Inaltulu Tronu alu familiei domitore, Imperiulu austriacu si patriei comune, si cu atat'a mai durerosa, cu catu fostii granitari se nutriau de sperantia, ca din venitul muntilor revindicati si voru pote infiintia scole pentru educatiunea si cultura posteritatii loru, — dicitu faim'a, care s'au fostu publicatu in numerulu 1. alu acestui diuaru cu reserva, va sa devina in scurtu tempu fapta implinita, adaca, ca muntii revindicati se voru lua din proprietatea fostiloru granitari si se voru da sub titulu siette judetieloru parte natunei sase si parte unoru possessori nobili, sub pretestu ca aceste teritorie sa fia fostu mai inainte de a se prescrie granitieriloru in possessiune — ale acestor'a; — cugetandu, ca atat'u numirea tehnica „Muntii revindicati“ catu si relatiunile si natur'a acelor'a va fi unei mare parti din onoratulu publicu cititoriu putinu seu nicidecum cunoscuta, mi iau voia ca unu veteranu incaruntitu in esistatulu regimentu de granitia, cunoscendu in catu-va relatiunile susnumitiloru muntii, — a impartasi spre orientarea onoratulu publicu cititoriu din nesce insemnari vechi ale mele urmatorele, cu acea amicabile rogare, ca on. Redactiune sa binevoiesca a da locu acestei desluciri in colonele acestui stimatu diuaru.

Sub numirea „muntii revindicati“ se intielegu acele teritorii in Transilvani'a, care s'au cuprinsu cu ocaziunea regularei granitieloru intre Transsilvani'a, Romani'a si Moldavi'a in anulu 1769 parte din teritoriulu Moldaviei si parte din alu Romaniei prin transplantarea pajureloru c. r. austriace mai inainte de cumu erau acestea asiediate cu ocaziunea regularei granitieloru intre mentiunatele principate d'antain, pre temeulu tractatelor de pace dela Passarowitz si Belgradu in anii 1718 si 1741.

Dupa ce s'au fostu cuprinsu numitii muntii revindicati in complexulu teritoriulu transsilvanu, in anulu 1769 se priveau ca unu bunu alunimenui (bonum nullius), despre care potea dispune Principele domnitoriu dupa inalta sea convingere si marinositate; insa totusi atat'u natune sasa ca tutorulu siette judetieloru, catu si unii possessori nobili au cercatu din respoteri a-si vindica drepturi de possessiune sub deosebite preteste asup'a aceloru muntii, si inca chiaru si prin fortia. *)

Pe langa tote aceste pretensiuni considerandu Maiestatea Sea Pregratosulu Imperatu Iosifu II. atat'u starea cea misera a poporulu romanu constrinsu in legatuintia institutulu granitariu, prin care acest'a era obligatu a servi patriei comune in unu modu extraordinariu fatia cu ceialalti conlocuitori din patria**), — catu si sterilitatea teritoriulu, ce-lu poseseda, apoi greutatile cu care avea acest'a a se lupta, spre a-si castiga pana de tote dilele pre langa servitiulu militaru, la care erau toti barbati apti de arme din anulu alu 18. pana la alu 60. alu etatii obligati asi, catu nu raru se intempla, ca tatalu de familia cu doi, trei, ba si patru feciori se aflau in servitiulu patriei comune, spre sustinerea pacei atat'u dinlauntru catu si din afara, apoi spre a opri innavalirea inamiculu omenirei celui mai barbaru, adica alu ciumei — au binevoitu gratiosu a decide cu datulu Sabiu 1786., ca Granitarii sa se puna fara amanare in posederea muntiloru revindicati, — adaca a aceloru teritorie, care prin transplantarea c. r. pajure s'au ocupatu dela Romani'a si Moldavi'a, cu acelu adausu, ca aceloru possessori, cari voru pote documenta posederea neconturbata a unu seau altui teritoriu (den ruhigen Besitz eines oder des andern dieser Terrains) de pe tempulu transplantarei pajureloru c. r. adaca dela anulu 1769., sa li se applacideze bonificare amesurata.

Din premisa decisiune maiestatica se vede chiaru si ne-disputaveru, ca:

a) Granitariiloru s'au datu numitii muntii revindicati in an. 1786 factice in possessiune, si ca de facto acest'a, si nu altii suntu possessorii legali, fiindca mentiunata decisiune inca nu s'au revocatu prin alta ***)

b) Ca possessorii, cari voru documenta posesiunea neconturbata aru ave de a-si primi dupa decisiunea maiestatica din urma inca nerevocata — numai bonificarea, era nici candu muntii numiti.

Pe langa tote celelalte greutati, cu care avea acestu poporu constrinsu in catusiele granitiei de a se lupta, mai era acest'a inca obligatu de a-si procura si montur'a (imbracamintea militara) din averea sea propria, despre care impregiurare ca adeveratu tare apesatore, s'au convinsu singuru si Maiestatea Sea Imperatulu Iosifa II. prin insasi a Sea preinalta esperiantia, care convingere se vede mai cu sema ca au servitu ca motivu la suscitata prescriptiune, din dorintia de a usura sorcea cea grea a acestui totdeun'a credinciosu poporu, fiindu ea dupa primirea muntiloru revindicati in administratiunea granitariiloru curendu s'au formatu din venitul acelor'a unu fondu asi numitu „fondu de monture“, din care se procurau pentru toti gregarii efectivi montur'a debuinciosa, pana la urmat'a desfiintiere a regimentulu, cu care ocaziune asemenea si Maiestatea Sea prea gratiosulu nostru Imperatu Franciscu Iosifu I. in considerarea servitiulu, care l'au facutu poporulu granitaru romanu atat'u Imperiulu intregu, catu si patriei comune intr'unu modu extraordinariu fatia cu ceialalti conlocuitori au binevoitu prea gratiosu a decide ca: poporulu granitariu sa i se faca cunoscuta

*) De candu si prin care Domnitoriu suntu date acele diplome, cu care bine-voiescu numitii pretendenti a-si documenta possessiunea? Sau dora aceste pretensiuni se bazeza numai pe legea „Romani n'au dreptu de proprietate.“ — Oare pana candu totu asi? (Ref.)

**) Si mai cu sema fatia cu Sasiu, — cari si de au locu in linia fostei granitii, pe langa tota faimos'a loru amore de patria cu „ad retinendam coronam“ cu totu, n'au bine-voitu nice macaru intr'o comuna sa guste din dulceti'a granitiei. (Ref.)

***) E adeveratu, ca Romani se mai privescu inca totu ca paria in patria? si usucapiu pentru ei este numai o chimera? Candu voru resulta drepturi egale dupa legile patriei si pentru Romani? (Ref.)

1) Multumirea maiestatica pentru servitiul facutu atãa imperiului intregu, câtu si patriei comune,

2) Sa se intinda si asupr'a acestuia dãrile asemenea cã pre ceialalti conlocutori din patria,

3) Sa i se impartia tãte fondurile comunale, infiintanduse acestea ori si cumu, si numai Capitalele populare sa se transpuna administratiunii politice, si

4) Comunitãtiloru din teritoriulu regimenteloru romane sa li se conceda folosirea muntiloru revindicati si de aici inainte, — alu cãroru venitu anualu, cã si fondulu din acest'a infiintatu, s'au hotaritu din partea poporului cã unu fondu indivisibilu spre infiintarea scõleloru populare pentru cultur'a si prosperarea posteritatii sale.

Candu nu aru sunã susatinsele prescriptiuni maiestaticesã de chiaru si de apriatu in favõrea fostiloru granitari, si candu asiu potã crede ca si acuma dupa ce amu intratu in sistem'a constitutiunala, volnici'a natiuniloru privilegiate de mai nainte aru mai potã avã locu, asiu desperã si eu cu tãtulu; insa crediendu tare, cã la unu munte neresturnaveru, la amõrea de dreptate a Maiestatei Sale prea bunului nostru Imperatu Franciscu Iosifu I., nu-mi vine inca a crede a-cestei faime si cã sa se potã intempra o asiã mare nelegiãire — adevca sa se potã judecã la perderea proprietãtii fãra sa fia intrebatu s'au admõniatu de a-si defendã dreptulu sub sceptrulu Maiestatei Sale. —

Unu veteranu din esistatulu regimentu de granitia romanesca antãiu. —

Din Bucovin'a, de lãnga mormentulu lui Stefanu celu mare, Ianuaru 1864. Professorii dela institutulu teologicu din Cernauti, catechetii dela gimnasiulu din Cernauti si Suceav'a, catechetii si directorii preoti dela scõlele normale natiunale, cei doispredece protopopi, câtu si cei mai de frunte preoti de tiera, au capetatu in dilele din urma urmatõrea scrisõre dela ordinariatulu episcopescu din Cernauti :

Spre a dá innsaltulu guvernulu de statu o parere fundata in privint'a mai multoru intrebatuni cardinale ale bisericei nõstre, mi-i aminte, a deveni la cunoscintia apriata a convictiuniloru si rezultateloru cugetãrei si cercetãrei barbati-loru de sciintia bisericesca, ce suntu in rendulu antãiu conchiamati a deslegã asemenea intrebãri, câtu si a sierbitori-loru altariului, ce stau in fruntea preotimii de tiera, acele convictiuni si rezultate a le apretã conformu obieptului si a le aplecã.

Intrebatuniile acestea suntu :

1) Care-i conceptulu autenticu si adevratu alu autonomiei biserice gr. or. pe bas'a asiediaminteloru pusetive seu pe bas'a istoriei biserice nõstre in singuratecele tieri gr. or., peste cari obiepte se intinde autonomi'a acest'a, seu ce drepturi se deduca dintrãns'a pentru biserica, si ce margini are ea in statu fatia cu maiestatea statului ?

2.) In ce sta fiint'a bisericei dupa asiediamintele si istori'a biserice nõstre, cine-i chiamatu a luã parte la sinõde in poterea marturieloru de susu, si peste cari obiepte au ele a se intinde ?

3.) Cari suntu organele chiamate, dupa marturiile asiediaminteloru si istoriei biserice gr. or., a administrã averea bisericei acesteia, si afla-se dupa marturiile acestea, organe administrative pentru dens'a, cari sa se potã privi sãu trebuie sa se privesca cã canonescesc chiamate la administrare ?

4.) Din cãti si din cari medulari are se steie colegiulu asiedintiei (Beirath) episcopului diecesanu dupa asiediamintele seu dupa istori'a biserice nõstre, care cercu de afaceri are asiedintia acest'a, si cumu are sa fia organizata dupa asiediamintele seu dupa istori'a biserice nõstre ?

5) Din cãte si din cari persoane sta personalulu bisericescu si episcopescu de astantiã la bisericeloru gr. or. cãtedrale seu mitropolitane dupa singuratecele prescripte bisericescu seu dupa marturi'a istoriei in tierile gr. or. ?

6.) Potu fi asiedintii (Beirãthe) episcopesci alinsi subu 4, fãra scãdere pentru negõliele sale de asiedintia, intr'un'a si medulari permanenti ai personalulu bisericei cãtedrale episcopesci, si fost-au ei astfelu dupa marturi'a istoriei ?

Cari schimbãri aru fi de doritu pe bas'a celoru 6 premise de nainte in constitutiunea esterna a bisericei gr. or. in Bucovin'a formata in timpulu de fatia dupa planulu de regulamentu din anulu 1786, cã sa corespondã in tãta privint'a tutocmirile bisericei acesteia legidru canonic, prescripteloru bisericescu si istoriei biserice ?

La tãte punctele acestea dorescu eu, cã sa se citeze din cuventu in cuventu asiediamintele canonice respective si e-

misele bisericescu, si sa se insemne lunga acelea, câtu si lunga datele istorice de citatu isvorulu, de unde s'a luat, adevca „titlulu si pag. cãrtii.“

Acolu, unde unele din intrebatuniile atinse se afla acumu desfasurate si intemeiate de ajunsu in „dorintiele dreptu-crediniosului cleru din Bucovin'a“ indreptate cãtra nãtulu guvernulu de statu, este de trebuintia numai a se referi la locurile respective ale dorintieloru acestor'a.

Cucernici'a Ta se intielege ca vei recugetã, câtu-i de cumpanitõre desfasuratiunea intrebariloru acestoru cardinale ale vietii nõstre bisericescu redimata pe fundamintele cele tari ale legiloru si istoriei bisericescu, eara nu pe placulu individualu si pe ideale subiective; din care cauza amu dõra numai câtu a-mi respicã dorintia deosebita, a Te face pe Cucernici'a Ta cã sa Te apuci de respunsulu intrebatuniloru atinse cu tãta ingrijirea si osteneã, a Te supune elucratiunii obieptului câtu de curendu si a indreptã elaboratulu celu multu pãna ntr'a 15/27 Februariu a. c. cãtra person'a mea (ordinariatu), si adãugu, ca eu insumi suntu legatu de terminulu acest'a, de aceea nici nu-lu potu indelungã nice intr'unu casu.

Cernautiu in 9/21 Ianuaru 1864.

Eugen m. p.

(D. Corespundinte, cãru'a multiamimu multu pentru aceste comunicate, promite a ne impartasi si rezultatulu acestoru cercetãri preã importante, — pentru care-lu rogãmu in interessulu intregulu nostru publicu. Red.)

Varietãti si noutãti de di.

(Rectificare personalã.) Multu Onorate Domnule Redactoru! Mai multe sciri autentice din Comitatu Hunedõrei, cumca eu astu fi urditoriulu articululu datu in Nr. 4 alu „Tel. Rom.“ asupr'a Dlui Olteanu si a acelei persoane bisericescu din cerculu Ilici, me silescu a respinge astfelu de suspiciuni, cari aru aduce pre superiorii Comitatu-lu la cugetare, ca eu me ocupu prin jurnale cu afacerile comitatense. — Binevoiti dara, multu onorate Domnule Redactoru! a pune aceste renduri in colõnele multu stimãtei Domniei-Võstre foi, spre a se risipi aceste sciri false.

Ambrosiu Bersanu m. p. Juristu.

(Unu focu infricosiatu.) In Santjago (Americ'a) se serbã in anulu acest'a serbatõrea cea nõua a „concepciunii celei nemaculate a Mariei“ cu pompa mare. Cãtedral'a cetãtii stralucia in flori si lumini, si era plina indeseuita de ascultatori prin tãte unghiurile. Din negrija unui servitoriu se aprinse o flõre la icon'a Maicei Preacurate si eu repejune mare cuprinse fruntariulu si bolt'a bisericei. Credinciosii, cari la inceputu credusera, ca foculu se va stinge prea usioru, acum incepurã a cunoõce ca e periculu, se radicara inspaimentati si alergãra cu iutiãla infricosiãta cãtra usi. Din nefericire insa numai un'a usia era desehisa, cãci cele dõue usi laterale se incuiãsera in anii trecuti; numai putini potura scãpã pe usi'a principala si prin dõue usitã dela altariu; cei mai multi se adunasera si se indesuisera lãnga usia, inlestandu-se unii intr'altii cã unu ghiemu, incãtu nu se mai poteau miscã. Intr'aceea inãuntrulu bisericei resunã de vaiete si tãpete infricosiate; cãci foculu cuprinsese boltitur'a de lemn, si policandrele si cãdelele cadeau pe õmeni si le aprindeau hainele. La usi'a bisericei multi perira calcãti de ceialalti, seu arsi de flacari si innadusiti de fum. Cei dinafara le intindeau mãni si funii pentru de a-i scãpã; insa era cu nepõtintia, cãci la acest'a aru fi trebuitu o potere mai presusu de omenesca. In cãteva momente biserica intrãga era o mare de focu, õmeniloru li se aprinsera hainele si perulu; curendu estã flacãria cã o limba de sierpe pe usi'a bisericei si arse pre toti cei de fatia. Apoi se aprinse si cãdiu si turnulu, acoperindu cu ruinele si clopõtele sele pre cãti ajunsã. Potolindu-sã in fine foculu, mortii zaceau cã snopii pe cãmpuri in lungulu si n latulu bisericei, unde i apucase mõrtea. Numerulu mortiloru trece preste dõue mii, si mai nu este casa in tãta cetatea, careã sa nu fia perdutu pre cine-va in acest'a scena infioratõre, ba unele case s'au stirpitu de totu. Jalea si furi'a poporului asupr'a preotiloru, (dintre cari unulu mai cu sãma facuse pre muerile a-i tramite epistole cu bani, adresate deadreptulu cãtra Maic'a Preacurata, si a umplã biserica cu lampe, veluri (fãchiole), cunimi de flori etc.) enemarginata.

Tribun'a romana, din Iasi, ce noetase a esi din 27 Martiu 1862, spre bucuria totororu Romãniloru, va reaparã totu sub redactiunea d. Nicolau Ionescu, professoru de Istori'a universala la universitateã din Iasi. I urãmu din inima celu mai bunu succesu si o salutãmu cu bucuria intr'unu tempu, ce reclama atãtu de impetiosu capacitateã si inim'a filioru Romaniei!

(Banuti i lui Petru.) Intre credinciosii bisericei rom. cat. esista o colecta, careã se face pentru Pap'a si se chiama banutiulu (obolulu, filerulu) lui Petru. Acestã colectã din 13 Augustu

1863, până'n 20 Ian. 1864 aduse 600,000 scudi romani, adica 3,225,780 franci. Ce potu face banutii!

Lefile profesoriloru gimnasiali din Beiusiu, din munificența D. Episcopu Selagianu, se'mmultă cu câte 100 f. asiá încátu de aici in colo voru fi de câte 600.

(Comerciu cu ghiatia.) Muntii de ghiatia din Svizzer'a, cari pân'acumu se pretuiau numai cá frumselie a naturei, acumu se'n-trebuințiea și cá cameri de ghiatia. In anulu trecutu se voru fi caratu la Parisu 10-12,000 măji de ghiatia, și taiatorii, carausii s. a. sa fia avutu castigu fôrte bunu.

(Negotiulu Engliterei cu dintii de Elefantu.) Engliter'a strica pe anu câte unu millionu de punti dinti de elefantu asiá încátu numerulu elefantiloru omoriti pentru ea, socotinduse dintii de câte 60 de punti, face 8333. Suntu insa dinti si de câte 70, 80, 100, ba dăue si trei sute de punti, si acestia numai dela elefantii tineri; ear dela elefantii beștrâni s'au gasitu dinti si de câte 800 de punti. —

Prospectu politicu.

Tóta politic'a se invârte acumu prelunga cestiunea dano-germana. De candu au inceputu in sa lupt'a, vocea diplomatiei o potemu audi numai din candu in candu.

Despre Austri'a și Prussi'a aduce „Leipziger Zeitung“ scirea, ca aru fi incheiatu o conventiune, prin carea se obligu amendoune poterile a garantá: si adeca Prussi'a Veneti'a pentru Austri'a, ear Austri'a anexarea Schleswig-Holsteinului la Prussi'a. Scirea acést'a, si dăca e apocrifă, e destulu de apta de a dá o dovada despre supositionile statelor mici nemtiesci, despre cele dăue poteri mari ale loru. — Diuarele franceze invinuescu mai tôte pe Angli'a la tôte câte se intempla acumu in Schleswig-Holstein. Cu tôte acestea regimulu francezu nu va sa se amestece, séu sa mai pasiésca spre a dá lunei cauza sa dica iarasi, ca va sa se faca judecatoriu, ci va padi neutralitate a cea mai stricta, chiar si atunci, candu Angli'a aru sarí co mânia armata spre ajutoriulu Daniei. Asiá scrie unu corespondinte din Parisu alu Gazetei de Coloni'a. Despre Franci'a cea nevinovata in sa se dice ca pe sub mânia agita la curtea din Stocholm, spre a pune pe Swedi la cale, cá se tramita unu corpu de armata intr'ajutoriulu Danesiloru. Angli'a de si e provocata de regin'a a se padi in desbaterile ei parlamentarie de presentu, de tóta politic'a esterióra, totusi dupa depesiele din Londonu dela 4 Februaru n. vedemu ca nu e indiferinta, si Carl Russel se mira fôrte de purtarea Austriei conservative. Acestu lordu in siedinti'a din numit'a di se plange si asupr'a unei depesie ambigue din partea celoru dăue poteri mari nemtiesci; espune, ca Daniei Angli'a nu aru fi promisut ajutoriu materialu, termina inse cu cuvinte fôrte insemnate; „viitoriulu e inca nesciutu.“ Mâne poimane se póte dar, sa audim, ca Anglii in adeveru pléca catra Dani'a si se póte cá si Svedii sa faca asemenea. Atunci incurcatur'a e gat'a, dar numai inceputa, pentruca vulcanii mai suntu.

Sa audim ce ne spune Botschafter din Turinu „Botschafter“ dice: „In siedinti'a din 29 Ianuariu s'au tinutu in svatu ministeriulu italianu - incredibil! — despre unu protestu energicu din partea Italiei contr'a Austriei, pentru inarmarile ce cęsta din urma le continua ne intreruptu in Veneti'a. Cu deosebire se plangu Italianii asupr'a intarituriloru estinse pána pe pamentulu neutralu dela Peschier'a. Not'a in privinti'a acést'a au fostu 1½ septemana spre vedere séu aprobare in Parisu si apoi iar inapoi. Decisiunea facuta in consiliulu ministriloru sub presiedinti'a regelui resultá intr'acolo, cá not'a acést'a fãra intardiére sa se tramita la Vienn'a.“

Despre alte pãrti ale Europei tacu diuarele de astadata.

Din câmpulu de lupta. Impartasim dupa H.Z. etc. S. B. ca Danii au parasitu cetatea Schleswig si ca cortelulu generalu alu Austriaciloru e castelulu Gottorf. Danii si-au fostu parasitu positiunea. O alta depesie a acelu diuariu ne spune, ca din Lottorf sau inceputu persecutarea Daniloru prin hussari si artileria sub comand'a lui Gablenz. La Oversec uniti cu brigad'a lui Nostiz au avutu persecutorii o lupta cu Danii. Danii sau luptatu cu cerbicosia, trupele austriace de admiratu. Ceste din urma au castigatu 6 tunuri, care cu munitiune si armaturi, si au facutu 200 de prinsi. Colone-lulu si vicecolonelulu de la reg. de inf. Belgiu suntu raniti de mórte.

Depesie mai nóue din Vienn'a spunu, ca Danesii au parasitu positiunea loru cea tare dela Danewirk, relasandu 64 tunuri batute cu cuie. Faptulu e neesplicabilu; se vede, ca politic'a au tiesutu aici fire secrete, care in sa cátu de curendu voru veni la lumina.

Nr. 75—1 Publicare de concursuri.

Prin acést'a se deschidu pána 'n 29 Februaru a. c. urmatórele concursuri:

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

1. In urmarea intimatului consiliulu din 30 Decembre 1863. Nr. 86,844. la statiunea invetiatorésca din Sarcea romana, inzestrata cu emolumentele anuale de 80 f., 4 jugere de aratura, ½ jugeru de gradina, 26 chible (galete) de grâu, 10 galete de cucuruзу, 10 galete de ordiu, 30 p. de sare, 10 p. de lumini, 1 porcu de 2 ani, 2 stânjini de lemne si 6 stângeni de paie.

2. La supplit'a invetiatorésca din Drinov'a, inzestrata cu emolumentele anuale de 42 f., 1¹⁰⁰ jugere de livade, ½ jugeru de gradina, 6²/₃ galete de grâu, 13¹/₂ galete de cucuruзу, 33¹/₃ p. de sare, 66²/₃ p. de clisa, 8¹/₂ p. de lumini, 5¹/₃ stânginu de lemne si cortelu liberu.

3. La statiunea invetiatorésca din Cheveresiulu mare, inzestrata cu emolumentele anuale de 90 f. v. a., 2 jugere de aratura, 1 jugeru de gradina, 20 galete de grâu, 20 galete de cucuruзу, 40 p. de sare, 100 p. de clisa, 15 p. de lumini, 8 stânjini de lemne si cortelu liberu.

4. La statiunea invetiatorului de fetitie din Lipov'a, inzestrata cu emolumentele anuale de 262 f. 50 xr. v. a., 30 galete de grâu, 14 stânjini de lemne si cortelu liberu.

Deci dara doritorii de a cuprinde vreunulu dintr'aceste posturi pána la numit'a di (dechilinu pe fiacare statiune) au de a substerne acestui Consistoriu diecesanu concursurile sale cuviinciosu timbrate si provezute cu estrasulu de bottezu, cu adeverinti'a despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pána aci si despre portarea sea morala si politica.

Din siedinti'a Consistoriala scolastica tinuta in Timisióra in 16 Ianuariu 1864.

Imprumutulu de statu alu Marelui-Ducatu Baden.

Sortirea in 29 Februaru 1864.

Castigurile principale suntu:

f. 40,000; 35,000; 15,000; 10,000; 5000, 4000, 2000 pána la 47 f.

O sórte pentru sortirea de mai susu consta 1 f. v. a. 3 sorti „ „ „ constau 10 f. „ „ 7 „ „ „ „ „ 20 f. „ „

Comisiuni sa binevoiésca a se tramite cátu mai curendu pelंगा alaturarea taxei directu la subscrisulu, pentru care indata se voru tramite promptu franco sortile, precum si dupa sortire list'a.

Negotiulu de banca si de cambie:

L. Steindecker-Schlesinger,
in Frankfurt a. M.

Mai adaugu, ca'n tempulu din urma prin midilocirea mea s'au castigatu sorti insemnate.

Nr. 74—3

Preturile de piatia

din Sabiu, Marti in 28 Ian. (9 Febr. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiesca (Metzen) *)	2	27
„ de midilocu „	1	20
„ de códa „	2	13
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	60
„ de midilocu „	1	53
„ de códa „	1	47
Cucuruzulu galét'a nemtiesca (Metzen) *)	2	20

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a in 29 Ian. (10 Febr.) 1864.

Metalicele 5%	71 90	Actile de creditu	181
Imprumulu nat. 5%	80 05	Argintulu	119
Actile de banca	777	Galbinulu	5 72

Corespondintia. G. P. Vienn'a. Banii priimiti; cele dorite dispuse.

DD. abonanti vechi suntu rogati, a ne tramite impreuna cu abonamentulu si câte o adresa de pân' acum; ear cei noi, a ne insemná cu acuratetia loculu locuintei si post'a din urma.

Numeri dela 'nceputulu anului 1864. mai suntu putini.

Editor'a si tipariulu tipografiei diecesane.